

Proves d'accés a la Universitat per a més grans de 25 anys 2025. Criteris d'avaluació

SÈRIE 3

OPCIÓ A.

Comentari de text

TEXT: Friedrich NIETZSCHE. El crepúsculo de los ídolos. Madrid: Alianza

Apartat de comprensió [3,5 punts en total]

1. [1 punt]

L'important és que aparegui, amb una formulació o altra, que Nietzsche està fent una crítica a la filosofia occidental i, en particular, una crítica al paper de la «raó», tot revelant que l'error suprem de la metafísica rau a haver admès el dualisme entre un suposat «món veritable» que s'oposaria a un «món aparent». Afirmar, doncs, que, al contrari del que ha sostingut la filosofia occidental amb ficcions (il·lusions òptiques-morals) que remeten a aquest «món veritable» (com ara, encara que això no apareix al text, el jo cartesià, la cosa en si kantiana, etc.), és el «món aparent», aquell al que accedim a través dels sentits i està en continu esdevenir, el que és real.

2. [2,5 punts]

El text il·lustra la crítica a la filosofia i, en concret, al triomf del camí de la raó i dels seus conceptes metafísics. Amb les seves quatre tesis, Nietzsche fa una esmena a la totalitat a la història de la filosofia i, en particular, als conceptes metafísics que la sustenten ja des de Sòcrates i Plató que fixaren el camí de preeminència de la raó sobre la vida (Apol·lo sobre Dionís) i el miratge filosòfic i moral que confronta un «món veritable» per sobre del «món aparent» o «sensible», negant, per tant, la vida i el seu esperit instintiu afirmatiu. En aquest sentit es pot entendre també la seva crítica al cristianisme i, en contraposició, la seva defensa de l'art. En síntesi, Nietzsche critica la història de la subestimació del valor dels sentits.

Proves d'accés a la Universitat per a més grans de 25 anys 2025. Criteris d'avaluació

Apartat de raonament [6,5 punts en total]

3. [3 punts]

Quan Nietzsche parla de «món veritable» –el del predomini de la raó– s'està referint a aquella ficció que es crea per menysvalorar el «món aparent», això és, el món dels sentits, negant-se, així, l'esdevenir i la vida tot sacrificant-la en fer triomfar sobre ella la raó: el triomf d'allò que connecta amb el que és apol·lini (raó, ordre, virtut) per sobre del que és dionisiac (sentits, instints). Per tant, la seva és una crítica a la filosofia i, sobretot, a aquest dualisme metafísic que accepta aquest fictici «món veritable» confrontat a un «aparent», que, al seu judici, seria l'únic que és real. La seva proposta, doncs, és, tot criticant aquest camí de corrupció –o de decadència– de la filosofia, tornar a fer valdre aquest «món aparent». O, dit altrament, alliberar a la filosofia d'aquest «món veritable» i dels seus conceptes enganyosos, com ara, el jo cartesià, la cosa en si kantiana, la veritat, etc., proposant valorar allò que és dionisiac, el perspectivisme sobre la veritat, el que ell anomena la «moral dels senyors», el valor de l'art, etc.

4. [2 punts].

Es pot comparar la proposta de Nietzsche amb el rebuig que David Hume va fer de la metafísica que, si per Nietzsche condueix a la decadència, per a Hume conduïa al dogmatisme i la superstició. Així mateix, es pot comparar Nietzsche amb Guillem d'Occam que, defensant la prioritat de l'experiència (empirisme), dirigiria la seva crítica contra la metafísica escolàstica, accentuadament racionalista.

Tanmateix, resta una pregunta oberta que permet a l'alumne desenvolupar allò que sap en relació amb diversos corrents de pensament de la història de la filosofia.

5. [1,5 punts]

En l'avaluació de la resposta a aquesta pregunta es valorarà, fonamentalment, la capacitat de l'alumne per presentar un punt de vista coherent, així com la capacitat de raonar i de justificar adequadament les afirmacions que fa. Es valorarà també la capacitat d'expressar-se de forma clara i ben estructurada.

Proves d'accés a la Universitat per a més grans de 25 anys 2025. Criteris d'avaluació

OPCIÓ B.

Tema: Els corrents ètics de l'hel·lenisme.

1. [1,5 punts]

Cada alumne ha de proposar una ordenació de les idees que desenvoluparà i les relacions que s'estableixen entre elles.

2. [1,5 punts]

Contextualització històrica:

Últim terç del segle IV a.n.e. Descrit com el temps de pèrdua de centralitat i hegemonies –comercial, política i cultural– d'Atenes i un canvi polític des de la ciutat-estat cap a les monarquies hel·lenístiques. És el moment en el qual es dona un nou plantejament antropològic i l'ésser humà passa a conceptuar-se com un ésser social que reclama per a si la seguretat, la felicitat i la llibertat individuals. L'orientació filosòfica és fa ressò dels canvis polítics i, per això, parlem dels corrents ètics hel·lenístics –epicureisme i estoïcisme–; aquests intentaran trobar uns nous ideals davant l'acabament d'aquells que havien format part del món grec al voltant dels estats grecs. Els autors principals del corrent estoic seran Zenó de Cítion (336-264 a.n.e.) i, més endavant, en època de l'imperi romà, Sèneca (4 a.n.e.-65) o Epictet (50-130). Els autors fonamentals del corrent epicuri seran Epicur (341-270 a.n.e.) i, també en el temps romà, Lucreci (95?-55?) autor de l'obra *De rerum natura* (Sobre la naturalesa de les coses). Un altre corrent de l'època fonamental serà l'escepticisme que troba en Pirró d'Èlide (360-270 a.n.e.) a un dels seus màxims exponents.

Proves d'accés a la Universitat per a més grans de 25 anys 2025. Criteris d'avaluació

3. [4 punts]

Tant estoïcisme com epicureisme proposen un model ideal de l'ésser humà honest i, per tant, un exemple humà que perfila les que seran les aptituds i actituds del savi. Els dos corrents ètics coincidiran en definir el savi com feliç, senzill i amb autodomini de si mateix. Pel que fa a les seves diferències, l'ètica estoica propugna l'apatia i un ideal de bé moral que consisteix en una vida en harmonia amb la naturalesa, sigui amb aquella que regeix els principis de l'univers, sigui amb la naturalesa (el dèmon) de cadascú; per contra, si l'estoïcisme moral pot portar cap a certa rigidesa en el seguiment d'aquesta harmonia amb el tot i un afany de viure sempre d'acord amb la raó i el deure, l'epicureisme defuig de plantejar un determinisme que evitaria que l'home fos lliure, i orienta la seva ètica cap a l'ataràxia i cap a l'hedoné, el gaudi. Així, el savi epicuri no s'allunya d'allò que és plaent, com els estoics, sinó que gaudeix dels plaers naturals amb moderació; ni tampoc intervindrà en assumptes públics, ja que el seu ideal és el del savi apolític que prefereix la companyonia d'uns pocs, al contrari del que defensaran els estoics, per exemple, amb la seva propugnació el dret de gents (ius gentium) per plantejar una forma antiga del que després es coneixerà amb el nom de cosmopolitisme. El savi epicuri i l'estoic també es diferencien en la seva mirada diversa davant la Naturalesa: si els estoics aspiren a harmonitzar amb ella i, per tant, afirmen la seva determinació, els epicuris opten per accentuar el seu caràcter espontani i lliure d'aquesta.

4. [1,5 punts]

Els corrents ètics hel·lenístics i, per exemple, l'ideal de savi, poden contrastar-se amb l'ideal d'home virtuós que propugnarà el cristianisme on el model a imitar serà el del sant. També és possible relacionar la concepció estoica de la virtut –raó i deure– amb l'ètica kantiana; igual que l'hedonisme epicuri pot connectar-se amb la versió hedonista de l'utilitarisme.

Tanmateix, resta una pregunta oberta que permet a l'alumne desenvolupar allò que sap en relació amb diversos corrents de pensament de la història de la filosofia.

5. [1,5 punts]

La resposta a aquesta pregunta ha de seguir el criteri de coherència i capacitat valorativa, tenint en compte que ja s'han avaluat procediments i continguts.